

**Всеукраїнська науково-практична кнференція з
міжнародною участю
«Перспективні розробки діагностики і лікування
стоматологічних захворювань з урахуванням новітніх
клінічних настанов»
28 лютого 2025 року**

**КЛІНІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ ХВОРИХ НА
ГЕНЕРАЛІЗОВАНИЙ ПАРОДОНТИТ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ
В МІСЦЯХ АКТИВНИХ БОЙОВИХ ДІЙ В СТАНІ
ЕМОЦІЙНОГО СТРЕСУ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО
СТАНУ**

ДОЦЕНТ КАФЕДРИ СТОМАТОЛОГІЇ ХНМУ,
КАНДИДАТ МЕДИЧНИХ НАУК,
ХУДЯКОВА МАРИНА БОРИСІВНА

АКТУАЛЬНІСТЬ

- 24 лютого 2022 року в Україні введено військовий стан, який диктує всій системі охорони здоров'я нові підходи в роботі щодо надання медичної, зокрема стоматологічної допомоги цивільному населенню. З початку повномасштабного вторгнення російської армії на територію України лікарі-стоматологи не припиняли надавати фахову допомогу пацієнтам, а в зонах активних бойових дій та прилеглих до них територій шукали можливість організувати таку допомогу за необхідності. В українських і світових фахових джерелах є досить мало інформації про надання амбулаторної стоматологічної допомоги в умовах військового стану. Бойові дії у східних регіонах України тривають із 2014 року, проте у країні не оголошувався військовий стан на всій її території, а особливості надання стоматологічної пародонтологічної допомоги цивільному населенню в зоні активних бойових дій раніше не аналізували [1]

АКТУАЛЬНІСТЬ

- Відповідно до Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 25 вересня 2015 року № 70/1 однією із задекларованих цілей сталого розвитку є дотримання та забезпечення здорового способу життя населення та сприяння благополуччю кожній людині незалежно від її віку. В цьому контексті важливу роль в лікувально-діагностичній діяльності медичних закладів відіграє стоматологічна служби України, яка опинилася поза межами первинної ланки надання медичної допомоги. Нездійсненими наразі залишаються й очікування представників галузі отримати доступ до Програми державних гарантій.
- До переліку послуг, які надаватимуться на первинному рівні надання медичної допомоги в Україні, не увійшла стоматологія. Національна служба здоров'я України планує оплачувати лише дитячу й ургентну стоматологічну допомогу. Таким чином, наразі стоматологія в Україні залишилася без фінансової підтримки держави. Для соціально незахищених верств населення значно знизилася доступність стоматологічної допомоги. А в сільській місцевості отримати її практично неможливо [2].

АКТУАЛЬНІСТЬ

- Автором узагальнено основні фактори, які значно обмежують надання спеціалізованої стоматологічної допомоги населенню (СДН) на територіях, де ведуться бойові дії або ж на окупованих територіях. Встановлено основні проблеми державного регулювання вітчизняної системи СДН, які обумовлюють її перебування в стані кризи та стагнації. Акцентовано увагу на тому, що за останні 5 років за рахунок державних коштів не було обладнано і введено в експлуатацію жодного стоматологічного кабінету. Все стоматологічне обладнання в стаціонарних та мобільних кабінетах польових госпіталів та бойових частин є волонтерським ресурсом. Окрім того, залишаються відсутніми, затверджені на законодавчому рівні, конкурентні “правила гри” в системі СДН у вигляді розробки й затвердження регуляторних нормативно-правових актів, а також погодження документів професійного самоврядування стоматологів тощо [3].

АКТУАЛЬНІСТЬ

- Генералізований пародонтит (ГП) - багатофакторне стоматологічне захворювання, що характеризується інфекційно-запальним процесом у тканинах пародонта з поступовим руйнуванням опорно-утримувального апарату зубів та резорбцією альвеолярного відростка [4].

АКТУАЛЬНІСТЬ

- Автори наводять, що спеціальна медична ортопедична допомога 3-4 рівнів надається у спеціалізованих військово-медичних відділеннях і цивільних стоматологічних закладах. Кафедра післядипломної освіти лікарів стоматологів-ортопедів Полтавського державного медичного університету працює на базі комунального підприємства «Полтавський обласний центр стоматології – стоматологічна клінічна поліклініка» і надає консультативну та спеціалізовану ортопедичну допомогу різних рівнів складності [5].

АКТУАЛЬНІСТЬ

- При комплексному лікуванні хворих на ГП необхідно враховувати особливості етіології й патогенезу дистрофічно-запальних захворювань пародонта. Умовно-патогенні мікроорганізми зубної плівки можуть мати свою патогенну дію тільки у випадку деякого ослаблення місцевого або системного імунного захисту організму пацієнта. Наявність стресу значно впливає на резистентність організму й, відповідно, на розвиток, перебіг і лікування захворювань пародонта. Це треба враховувати при комплексному лікуванні хворих на ГП [6].

АКТУАЛЬНІСТЬ

- З урахуванням цього запропоновано медикаментозну схему підготовки хворих на ГП хронічного перебігу II ступеня важкості з проявами психоемоційного стресу в умовах військового стану.

Метою нашого дослідження було визначення результатів клінічної ефективності комплексного лікування ГП хворим, що перебувають в місцях проведення активних бойових дій з проявами психоемоційного стресу в умовах військового стану на тлі застосування еліксиру, що регулює роботу центральної нервової системи

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

- До крос-секційного дослідження було залучено 40 пацієнтів, які звернулися за стоматологічною пародонтологічною допомогою до Університетського стоматологічного центру (УСЦ) на кафедру стоматології Харківського національного медичного Університету (ХНМУ) протягом 2022-2023 років. Серед обстежених було 15 чоловіків віком 40-59 років та 25 жінок віком 45-58 років.
- Стан тканин пародонта оцінювали згідно з Міжнародною класифікацією хвороб пародонта (2017). Усім учасникам дослідження проводили клінічне пародонтологічне обстеження з використанням пародонтального зонда зі шкалою BOO3 та рентгенологічне (ортопантомограма) дослідження. Рівень психологічного стресу у хворих оцінювали за допомогою опитувальників DASS-21 і Спілберга-Ханіна. Наявність запалення в яснах виявляли та оцінювали за допомогою проби Шиллера-Пісарєва (1962). Оцінку рівня кровоточивості ясен оцінювали за індексом кровоточивості PBI (HR Mühlemann, S. Son, 1971).

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОБГОВОРЕННЯ

- Встановлено, що основною причиною звернень за пародонтологічною допомогою хворих, що перебувають в місцях проведення активних бойових дій з проявами психоемоційного стресу серед цивільного населення була необхідність в комплексному лікуванні ГП.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОБГОВОРЕННЯ

- Для визначення ефективності запропонованого методу було проведено клініко-лабораторне обстеження та лікування 40 хворих на ГП II ступеня хронічного перебігу з проявами психоемоційного стресу. Ці пацієнти були поділені на дві рівноцінні підгрупи – основну (30 пацієнтів) і підгрупу порівняння (10 пацієнтів). Відтак, основну (першу) підгрупу склали тридцять (75,00%) хворих на ГП з проявами психоемоційного стресу, для яких при комплексному лікуванні застосовували еліксир Релакс торгової марки (ТМ) «Примафлора» по 10 капель 3 рази на день після їжі, що регулює роботу центральної нервової системи, який має наступні складові: екстракт кореня валеріани, екстракт трави собачої кропиви, екстракт трави лофанта анісового, екстракт плодів пожитника, екстракт трави материнки, екстракт звіробою, екстракт м'яти, Триптофан, нікотинамід (віт.В3), магній, вітамін В6, фолієва кислота. Підгрупу порівняння склали десять (25,00%) хворих на ГП з проявами психоемоційного стресу, для яких при комплексному лікуванні проводили аналогічне до пацієнтів основної підгрупи лікування, але без застосування еліксиру Релакс.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Аналіз результатів лікування показав, що рівень запалення знижувався в яснах пацієнтів обох дослідних підгруп, про що свідчила негативна проба Шиллера-Пісарєва в пацієнтів основної підгрупи й у пацієнтів підгрупи порівняння. Визначення кількісного значення проби Шиллера-Пісарєва за йодним числом Свракова показало, що в пацієнтів основної підгрупи воно зменшувалося у хворих із II ступенем ГП із $2,76 \pm 0,19$ до $1,29 \pm 0,09$ бала. У підгрупі порівняння воно зменшувалося відповідно із $2,76 \pm 0,19$ до $1,41 \pm 0,09$ бала. Числові значення проби Шиллера-Пісарєва пацієнтів обох підгруп після лікування статистично достовірно відрізнялись ($p < 0,05$).

У хворих на ГП основної підгрупи значення індексу РВІ знижувалося у хворих з II ступенем із $2,74 \pm 0,19$ до $0,65 \pm 0,06$ бала. У пацієнтів підгрупи порівняння значення індексу РВІ знижувалося у середньому із $2,77 \pm 0,19$ до $0,82 \pm 0,07$ бала. Дані, отримані в пацієнтів основної підгрупи й підгрупи порівняння, статистично достовірно ($p < 0,05$) відрізнялись.

**ОСНОВУ
ЗАГАЛЬНОПРИЙНЯТОЇ
МІСЦЕВОЇ ТЕРАПІЇ
ЗАХВОРЮВАНЬ ПАРОДОНТУ
(ФАЗА 1) СКЛАДАЮТЬ 3
ОПЕРАЦІЇ**

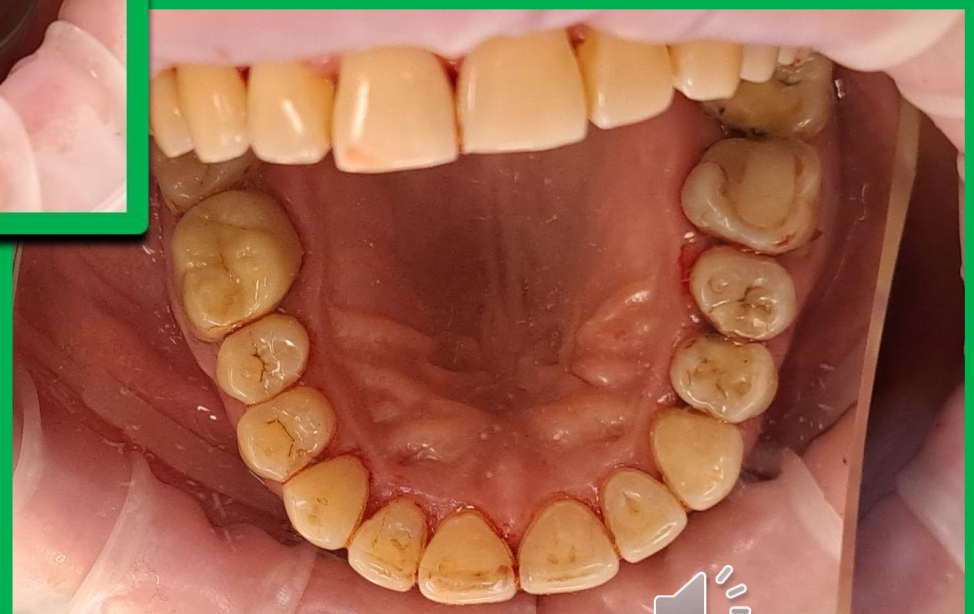
1. Видалення з усієї поверхні зубів зубної бляшки
2. Повне видалення над- і під'ясенних зубних відкладень (закритий і відкритий кюретаж)
3. Протизапальна терапія пародонтальних кишень

Основна
група

Основна
група

Основна
група

Основна
група

Група
порівняння

ВИСНОВОК

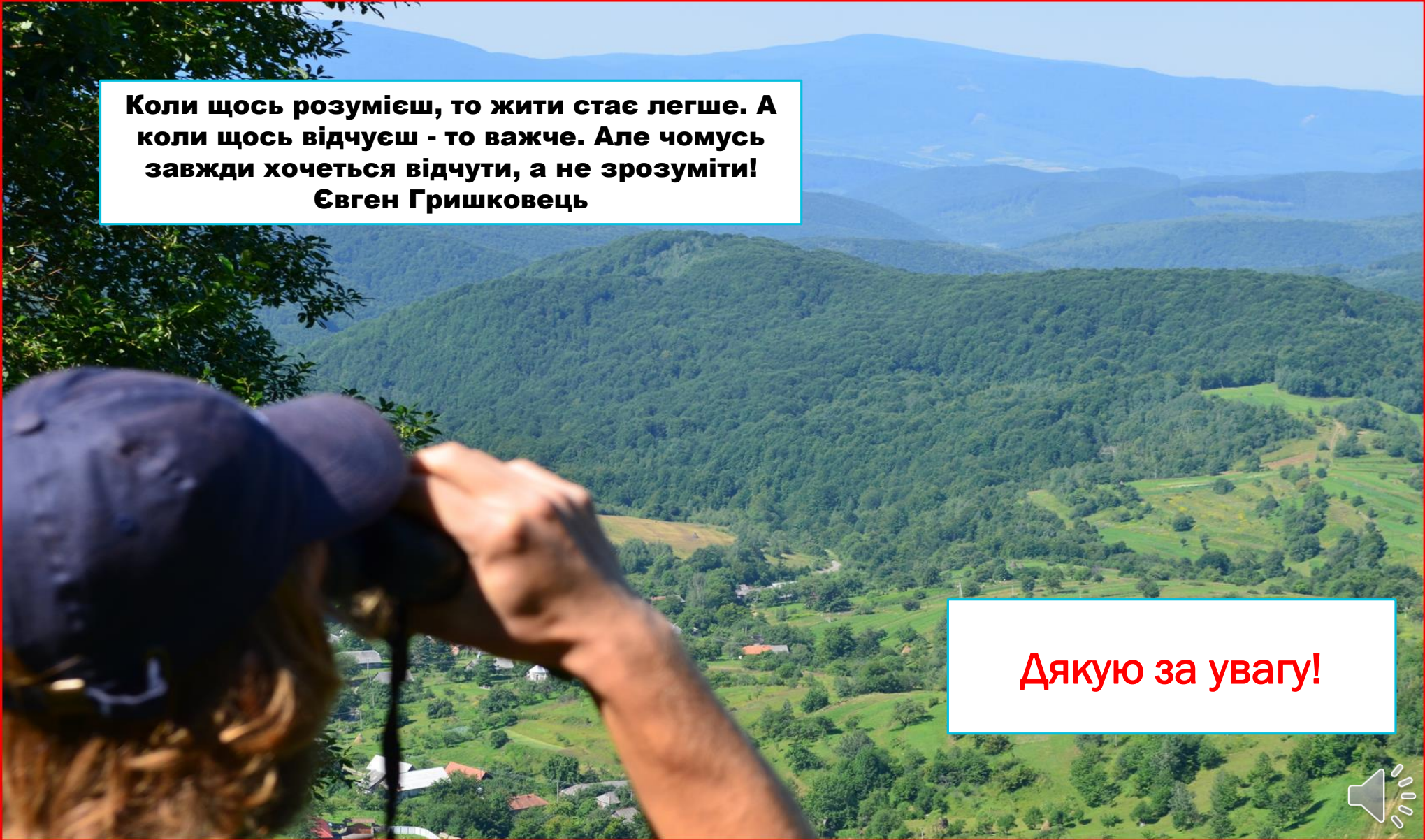
У результаті досліджень отримані дані свідчать про досягнення стабілізації патологічного процесу в пародонті. Усе це разом демонструє сприятливий вплив запропонованого методу комплексного лікування на тлі застосування еліксиру, що регулює роботу центральної нервової системи, на дистрофічно-запальний процес у пародонті та свідчить про ефективність його застосування в комплексному лікуванні хворих на генералізований пародонтит, що перебувають в місцях проведення активних бойових дій із проявами психоемоційного стресу в умовах військового стану.

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Канюра, О. А., Біденко, Н. В., Коленко, Ю. Г., Філоненко, В. В., Хрол, Н. С., & Шпак, Д. Ю. (2022). Досвід надання стоматологічної допомоги в умовах військового стану.
- 2. Кризина, Н., & Кризина, О. (2023). Державне регулювання надання стоматологічної Допомоги в Україні. Наукові перспективи (Naukovі perspektivi), (3 (33)).
- 3. Махінчук, Н. (2022). Особливості державного регулювання системи стоматологічної допомоги населенню в Україні в умовах воєнного стану. Věda a perspektivy, (8 (15)).
- 4. Mazur, I., & Mazur, P. (2023). Oral health, periodontal phenotype in patients with different mineral density (morphotypes) of bone tissue. PAIN, JOINTS, SPINE, 13(3), 187–194. <https://doi.org/10.22141/pjs.13.3.2023.384>.
- 5. Цветкова, Н. В., Писаренко, О. А., Соколовська, В. М., & Нідзельський, М. Я. (2023). Оптимізація методів ортопедичного лікування в умовах військового стану.
- 6. Кононова, О. В. (2019). Особливості лікування хворих на генералізований пародонтит із проявами психоемоційного стресу.
- 7. Борисенко, А. В. (2019). Нова класифікація захворювань пародонта і періімплантних станів (2017). Actual Dentistry, (3), 24-24.

A scenic view of a mountain valley. In the foreground, a person's hand is holding binoculars, looking out over a lush green valley. The valley is filled with rolling hills, dense forests, and small patches of open fields. In the distance, more mountain ranges are visible under a clear blue sky. The entire scene is framed by a red border.

**Коли щось розумієш, то жити стає легше. А
коли щось відчуєш - то важче. Але чомусь
завжди хочеться відчути, а не зрозуміти!
Євген Гришковець**

Дякую за увагу!

